

VI. ТРУД

Разпределението на заетите лица по отрасли (табл. 1) е извършено според дейността, в която са заети лицата: в отрасъл „Транспорт“ е включен и пътническият транспорт, в отрасъл „Съобщения“ — и съобщенията, обслужващи населението и предприятията, учрежденията и организациите в непроизводствената сфера, в отрасъл „Жилищно-комунално стопанство и битово обслужване“ — и водопроводната промишленост. От 1979 г. лицата, занимаващи се предимно с лечебна дейност в системата на Медицинска академия (табл. 1 и 2), посочвани дотогава в „Образование, култура и изкуство“, се включват в „Здравеопазване, социално осигуряване, физкултура, спорт и туризъм“.

Данните за средния годишен брой на работниците и служещите са взети от годишните отчети на предприятията, учрежденията и организациите.

Разпределението на работниците и служещите по отрасли на народното стопанство е извършено въз основа на отрасловата принадлежност на предприятията, учрежденията и организациите, в които са заети. Заетите в капиталния ремонт на жп линии до 1972 г. вкл. са посочени в отрасъл „Строителство“, а от 1973 г. — в отрасъл „Транспорт“.

От 1982 г. е извършена промяна в отрасловата принадлежност на някои учреждения и организации от непроизводствената сфера, поради което намалява броят на работниците и служещите в отраслите „Управление“ и „Други отрасли на непроизводствената сфера“, за сметка на увеличението му в отраслите „Наука и научно обслужване“, „Здравеопазване, социално осигуряване, физкултура, спорт и туризъм“, „Финанси, кредит и застраховка“ и други.

В данните за средния годишен брой на работниците и служещите са включени всички заети лица в предприятията, учрежденията и организациите, които получават работна заплата. Не са включени заетите лица в частните заведения и частните земеделски стопанства, религиозните учреждения и организации и до 1979 г. вкл. заетите кооператори в ТКЗС. От 1980 г. последните се включват в отрасъл „Селско стопанство“ съобразно приетата методология на плана.

Различието между средния годишен брой на работниците и служещите, поместен в раздел „Труд“ и в останалите отраслови раздели, се дължи на включването към съответните отрасли в настоящия раздел на лица, които са заети в стопанските ведомства, управления и обединения на предприятията и организации и в други дребни предприятия и организации. Отрасловите раздели съдържат данни по трудовите показатели само за предприятията, обособени на самостоятелен баланс.

Средният годишен брой на работниците и служещите е получен като средна аритметична от средносписъчния брой през отделните месеци (тримесечия), разделен на броя на календарните месеци (тримесечия). За отделните месеци този брой е получен като средна аритметична от общия брой на персонала по списък за всеки календарен ден, разделен на броя на календарните дни. В списъчния състав на работниците и служещите са включени всички онези лица, които са в трудови договорни отношения с предприятието или учреждениято, и онези, които са заети най-малко един ден в основната дейност на същото и най-малко 5 дена — в извънредната дейност на предприятието или учреждениято.

В броя на работниците е показана онази част от персонала в основната дейност на предприятието от материалното производство (промишлени, строителни, селскостопански, транспортни, търговски и др.), които непосредствено участва в

производствения процес (основни работници и спомагателните работници, които обслужват непосредствено основните работници в производствения процес).

Наблюдението на работниците и служещите към определена дата не обхваща заетите в религиозните учреждения и организации, частните заведения и частните земеделски стопанства и до 1975 г. вкл. — тези в ТКЗС.

Като административно-управленски персонал са взети заетите лица в органите на управлението (министерства, централни ведомства, комитети и изпълкоми и отдели на НС), в органите на стопанските управления и обединения, съд, прокуратура, кредитни и застрахователни учреждения, управлението на кооперативните предприятия и всички обществени организации (без техните стопански предприятия), служещите, обслужващия персонал и охраната от всички производствени предприятия и част от ИТР, заети непосредствено в управлението на предприятията (без заетите с конструкторска, технологическа и проектантска работа). Като административно-управленски персонал не са взети лекарите, средният и нисшият медицински персонал в здравните заведения, педагогическият персонал в учебните заведения, научните работници в НИИ, лицата, заети във финансово-кредитните и застрахователните учреждения, които непосредствено обслужват гражданите, художествено-артистичният персонал в учрежденията по изкуството, културата, просветата и други подобни.

В данните за заетите специалисти се включват само тези специалисти, които се числят в списъчния състав на персонала в държавни, кооперативни и обществени предприятия, учреждения и организации, включително и в спомагателните им стопанства, независимо от изпълняваната от тях работа. Не са включени специалистите, които не работят, както и тези, упражняващи свободни професии и други.

За специалисти се считат онези лица, които имат диплома (свидетелство, удостоверение) за завършено висше, полувисше и средно специално образование и приравнените към тях с правителствени документи.

Разпределението на специалистите по специалности е извършено въз основа на специалността по диплома, която лицето е придобило при завършване на учебното заведение, а не по занятието (длъжността), което изпълнява в момента на наблюдението.

Разпределението на специалистите по отрасли на народното стопанство е извършено въз основа на отрасловата принадлежност на предприятията, учрежденията и организациите, в които работят.

Данните за броя на повишили квалификацията си кадри обхващат всички лица от списъчния състав на персонала в предприятията или учрежденията, завършили с изпит курсове и школи в професионалните учебни центрове или извън тях, курсове за повишаване на разряд, степен, клас, школи за челен опит и нови методи на труда, курсове със специално предназначение, курсове и школи за повишаване икономическите знания, за придобиване на нова професия и други постоянно действащи курсове и школи за специализация и преквалификация. Не се включват лицата, завършили техникумите и професионално-техническите училища, учащите се в различните учебни заведения (висши, средни и др.), които преминават производствения си стаж в предприятието (учреждението), преминалите санитарен минимум, техника по безопасността, инструктаж, краткограйни семинари, съвещания и други.